nota

TER BESLUITVORMING

Aan: SOCW

Kansengelijkheid en Onderwijsondersteuning

Van

Persoonsgegeven

Datum
16 januari 2025

Referentie
50092403

Bijlagen
I. Samenvatting onderzoeken

II. Brief aan de vaste Commissie OCW

Reactie Commissiebrief Later selecteren, beter differentiëren

Aanleiding

U heeft op 25 oktober 2024 twee onderzoeksrapporten aangeboden aan de Tweede Kamer die ingaan op het thema later selecteren in het vo, namelijk de Strategische Evaluatie Agenda 'Kiezen voor kansen' en de ex ante beleidsevaluatie 'Doorstroom in een kansrijk stelsel' (naar aanleiding van het advies 'Later selecteren, beter differentiëren' van de Onderwijsraad).

Naar aanleiding van deze kamerbrief heeft de Onderwijsraad op 19 november 2024 een brief naar de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gestuurd over de vervolgaanpak schoolloopbanen funderend onderwijs. De vaste commissie heeft u op 12 december 2024 om een reactie gevraagd op deze brief. Met deze brief gaat u ook nader in op de vraag van lid Ceder van 28 januari jl. waarin hij constateert dat u nu geen stelselwijziging wilt maar hij u vraagt een stip op de horizon te zetten (en bouwstenen om daar te komen) naar aanleiding van alle adviezen. U heeft toegezegd om in deze kamerbrief (in februari) hierop te reageren. Op 26 maart is een debat over Onderwijskansen. Mogelijk komt dit onderwerp en deze brief daar ook aan bod.

Geadviseerd besluiten

- Gaat u akkoord met verzending van de Kamerbrief 'Reactie op de brief van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de brief van de Onderwijsraad in reactie op het vervolg rond het thema 'later selecteren, beter differentiëren''- Indien u akkoord gaat, wilt u dan de aanbiedingsformulieren en de Kamerbrief ondertekenen?
- Gaat u ermee akkoord om tijdens de bespreking van het prioriteitenoverzicht van WJZ op kort termijn te bekijken of het mogelijk is dit voorjaar aan de slag te gaan met het verkennen van de wettelijke oplossingsrichtingen om de reeds bestaande samenwerking in de overgang po-vo duurzaam te bestendigen zoals u toe hebt gezegd aan de Tweede Kamer in uw brief van 25 oktober 2024?

Kernpunten

- Uw reactie gaat in op de conclusie uit de ex ante evaluatie dat er nog kennishiaten zijn die eerst moeten worden onderzocht voordat het stelsel aangepast kan worden. En dat u hiermee aan de slag bent. Ook worden maatregelen beschreven die u neemt om de overgang van po naar vo te verbeteren zoals de ontwerpstudie leerlingvolgsysteem vo.
- Daarnaast wordt aangegeven dat OCW het stelsel bij de overgang van po naar vo tegen het licht houdt, als onderdeel van de kernopgave waar u aan werkt om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Gelet ook op de dalende leerprestaties in deze overgang.
- Er is een breed gedragen roep om latere selectie; zowel in het onderwijsveld (besturen en scholen), de Onderwijsraad en andere wetenschappers als de sectororganisaties dringen hier blijvend op aan. Daar is ook veel evidentie voor. Het onderwerp wordt inmiddels ook betrokken in de discussies over de doorstroomtoets. In de media is de afgelopen maanden dan ook weer veel aandacht voor dit vraagstuk.
- D.KO gaat in februari met de Onderwijsraad in gesprek naar aanleiding van hun brief. Dit zal onder meer gaan over de beste inrichtingsvorm en de beste weg daar naartoe, bijvoorbeeld op de langere termijn een tweejarige dakpanklas in de onderbouw van het gehele vo. Ook de sectororganisaties worden betrokken bij de nadere verkenning op dit vraagstuk.
- Er zijn geen financiële consequenties aan deze voorstellen verbonden. De genoemde trajecten in de brief zoals de leertrajecten en de ontwerpstudie LVS VO zijn reeds gedekt op het bestedingsplan. Datzelfde geldt voor de verkenning naar wettelijke oplossingsrichtingen dat na uw akkoord wordt gestart.

Bijlage I. Samenvattingen onderzoeken

Samenvatting rapport heterogene brugklassen
Met de subsidie heterogene brugklassen konden scholen nieuwe heterogene klassen ontwikkelen en/of bestaande heterogene klassen versterken. Scholen geven aan dat het nieuwe beleid leidt tot een verbetering van het aanbod en bijdraagt aan een betere plaatsing van leerlingen. Men loopt tegen praktische en organisatorische obstakels aan bijvoorbeeld hoe gedifferentieerd lesgegeven moet worden en of er geschikt lesmateriaal beschikbaar is. Scholen zijn op zoek naar wat werkt en oplossingen voor praktische knelpunten. Door de positieve ervaring van scholen geven zij aan dat zij door willen gaan met het aanbod na afloop van de subsidie, wel ook vaak in afgeslankte vorm. De subsidie was te kort om de heterogene brugklassen goed op te kunnen zetten. Een van de aanbevelingen is dan ook om de doorontwikkeling van heterogene brugklassen met structureel geld te stimuleren.

Samenvatting rapport ex ante beleidsevaluatie
De onderzoekers zien veel wetenschappelijke onderbouwing van de stelling van de Onderwijsraad dat vroege selectie in combinatie met externe differentiatie in het vo ongunstig is voor kansengelijkheid, toegankelijkheid en de socialisatiefunctie van het onderwijs. Ook is er evidentie voor een effect van het uitstellen van selectie tot na het derde leerjaar in het vo. Studies in andere landen tonen aan dat dit inderdaad gunstig is voor leerlingen in een kwetsbaardere sociaaleconomische situatie. Er zijn ook aanwijzingen dat dit mogelijk nadelige effecten heeft voor bepaalde leerlingen (die functioneren op niveau vwo+ en vmbo-bb). Het voorstel van de Onderwijsraad betreft een aanzienlijke wijziging. De onderzoekers constateren onvoldoende zicht op de manier waarop de randvoorwaarden voor een stelselverandering op orde kunnen worden gebracht. De onderzoekers doen daarom de aanbeveling vooralsnog het huidige stelsel te behouden, intussen meer kennis op te bouwen en verder te werken aan ‘reparatiemogelijkheden’ om de nadelige effecten van vroege selectie te ondervangen. Deels worden daar nu al maatregelen toe genomen. Aanvullend zou gedacht kunnen worden aan maatregelen zoals het extra stimuleren van brede en langjarige brugklassen, en het ontwikkelen van objectieve en betrouwbare toetsing in vo.